

СИЛАБУС навчальної дисципліни «Біржовий ринок»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Код і найменування спеціальності	G11 Машинобудування (за спеціалізаціями), спеціалізація G11.03 Технологічні машини та обладнання
Тип і назва освітньої програми	ОПП <i>Машини і засоби механізації сільськогосподарського виробництва</i>
Курс, семестр	Курс – 1, семестр – 2
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Загальна кількість годин – 120 Кількість кредитів – 4 Форма семестрового контролю - залік
Мова(и) викладання	Державна
ННІ, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій, кафедра маркетингу
Контактні дані розробника(ів)	Шульга Людмила Володимирівна, к.е.н., доцент, професор кафедри маркетингу Контакти: каб. 472 (навчальний корпус №4), e-mail: liudmyla.shulga@pdau.edu.ua , сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/department/kafedra-marketyngu
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна.
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Передумови вивчення дисципліни відсутні.
Компетентності	1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. 2. Здатність приймати обґрунтовані рішення. 3. Здатність працювати в команді.
Результати навчання	РН 1. Використовувати базові знання з біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях . РН 2. Володіти біржовим інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо нафтопродуктів та нафти .
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
Вивчення навчальної дисципліни «Біржовий ринок» забезпечує формування таких соціальних навичок: лідерство; здатність логічно й системно мислити; креативність; ефективний обмін інформацією між людьми, об'єднаними спільними професійними інтересами (нетворкінг); діяти соціально відповідально та свідомо; діяти на основі етичних міркувань (мотивів); медіаграмотність тощо.	
МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Формування у майбутніх фахівців сучасної системи поглядів та знань з основ біржового ринку, зокрема ринку нафти та нафтопродуктів, набуття практичних навичок щодо здійснення біржових	

операцій та вміння їх ефективно застосовувати в професійних цілях.	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Біржовий ринок: виникнення, сучасний стан і тенденції розвитку. Тема 2. Товарна біржа як елемент інфраструктури ринку нафти та нафтопродуктів. Тема 3. Організація і технологія біржової торгівлі нафтою та нафтопродуктами. Тема 4. Види угод. Особливості заключення угод на біржовому ринку нафти та нафтопродуктів. Тема 5. Формування та котирування цін.. Тема 6. Посередництво на біржовому ринку. Тема 7. Хеджування і біржова спекуляція . Тема 8. Кліринг та розрахунки на біржовому ринку.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
Методи навчання: 1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні методи (лекція, розповідь-пояснення); наочні методи; практичні методи (виконання практичних завдань, робота з навчально-методичною літературою). 2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: методи формування пізнавальних інтересів (дискусії для вирішення проблемної ситуації, метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти). 3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання: інтерактивні методи (дискусії). 4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: методи усного контролю (опитування); методи письмового контролю (контрольна робота, самостійна робота).	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені у додатку до силабусу.
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання LMS Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. Терміни виконання та перескладання регламентуються Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті та Положенням про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті. Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на нижчий на 25% бал. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу деканату.
- щодо академічної доброчесності	Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час виконання контрольної роботи заборонено (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist

- ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ	Відвідування занять є важливою складовою навчання. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у визначений термін. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на занятті, то він повинен виконати завдання та отримати за нього бали передбачені робочою програмою. У випадку якщо студент був відсутній на занятті або ж має індивідуальний графік навчання, то виконані завдання згідно встановлених строків потрібно надіслати викладачу або на корпоративну пошту або на платформу LMS Moodle.
- ЩОДО ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ / ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ	У здобувачів вищої освіти є можливість визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (із документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.
- ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті http://surl.li/blxujj.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Приходько Д. О. Основи біржової діяльності : підручник. Х. : ФОП Бровін О.В., 2021. 280 с.
2. Підгорний А. З., Самотоєнкова О. В. Методологія статистичного дослідження біржової діяльності: [начальний посібник]. Одеса : ФОП Гуляєва В.М., 2018. 170 с.
3. Приходько Д. О. Основи біржової діяльності : підручник. Х. : ФОП Бровін О.В., 2021. 280 с.
4. Солодкий М.О., Резнік Н.П., Яворська В.О. Основи біржової діяльності: [начальний посібник]. К. : ЦП Компрінт, 2017. 450 с.

5. Сотник І.М. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.

Допоміжні

1. Апопій В. Інтернет - торгівля: проблеми і перспективи розвитку в Україні / В. О. Апопій // Регіональна економіка. 2019. № 1. С. 25-32.

2. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність : [підручник]. Харків : УкрДУЗТ, 2017. 283 с.

3. Калюжна Ю.П., Приходько Л.В. Конкурентні переваги збуту продукції через біржові структури. Вчені записки. Збірник наукових праць. Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана. 2023. Випуск 30. С. 62 -69

4. Калюжна Ю.П., Шульга Л.В., Яснолоб І.О. Основи підприємницької та збутової діяльності у біржовій сфері. Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку». Випуск 67. 2022. С. 116-119

5. Науменко Н.С., Хірова В.Ю. Сучасні тренди електронної біржової торгівлі: перспективи та вектори розвитку автоматизації // Причорноморські економічні студії. 2019. Випуск 48-1. С.41-45.

6. Сотник І.М. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.

7. Солодкий М.О., Яворська В.О. Біржовий товарний ринок. К. : ЦП Компринт, 2017. 482с.

8. Танклевська Н. С., Руснак А. В., А. С. Карнаушенко. Перспективи державного регулювання розвитку біржового ринку в Україні // Агросвіт. 2018. №7. С.3-7.

Інформаційні ресурси

1. Біржове право [Електронний ресурс]: навч. посіб. Режим доступу: <http://readbookz.com/book/169/5221.html>.

2. Господарський кодекс України : за станом на 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] // Інформаційний портал Верховної Ради України. - Режим доступу до документа: www.rada.gov.ua.

3. Закон України «Про товарну біржу» із змінами та доповненнями, внесеними Законом України від 26 січня 1993 р. [Електронний ресурс] // Інформаційний портал Верховної Ради України. Режим доступу до документа: www.rada.gov.ua

4. Кухарець В.В., Булуй О.Г., Левківська Л.М. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». №4, 2021. [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/92.pdf.

5. Солодкий М.О., Яворська В.О. Біржовий ринок в умовах глобалізації: стан та перспективи розвитку. Економіка та управління національним господарством. Випуск 31. 2019. Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/31_2019_ukr/30.pdf

6. Типові правила біржової торгівлі продукцією. Наказ Мінсільгоспроду, Мінекономіки, Мінфіну [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http:// www. www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)

7. Will Acworth. FIA releases annual trading statistics showing record ETD volume in 2018. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://fia.org/articles/fiareleases-annual-trading-statistics-showing-record-etdvolume-2018>.

Рекомендовані онлайн-курси

1. Відкриті он-лайн курси на освітній платформі PROMETEUS.

Реквізити затвердження

Схвалено на засіданні кафедри маркетингу,
протокол від 01 вересня 2025 року № 1

Додаток до силабусу

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Опитування	Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання тестів	Виконання завдань самостійної роботи (реферат)	Контрольна робота	
Тема 1. Біржовий ринок: виникнення, сучасний стан і тенденції розвитку.	2	3	2	5		7
Тема 2. Товарна біржа як елемент інфраструктури ринку нафти та нафтопродуктів..	2	6	2			10
Тема 3. Організація і технологія біржової торгівлі нафтою та нафтопродуктами.	2	9	2			13
Тема 4. Види угод. Особливості заключення угод на біржовому ринку нафти та нафтопродуктів.	2	9	2			13
Тема 5. Формування та котирування цін.	2	6	2			10
Тема 6. Посередництво на біржовому ринку.	2	3	2			7
Тема 7. Хеджування і біржова спекуляція.	2	9	2			13
Тема 8. Кліринг та розрахунки на біржовому ринку.	2	3	2			7
Підготовка реферату				5		5
Контрольна робота					15	15
Всього	16	48	16	5	15	100

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти

Форми контролю	Шкала оцінювання
- виконання вправ (передбачені по всіх темах)	3 бали – за виконання практичної ситуації без арифметичних помилок, сформовані висновки носять систематизований характер, що свідчить про високий рівень розуміння теоретичних основ біржового ринку, здійснення біржових операцій та особливостей біржового ринку нафти та нафтопродуктів; 2 бал – за виконання практичної ситуації з арифметичними помилками, сформовані обґрунтовані висновки, що свідчить про достатній рівень розуміння теоретичних основ біржового ринку, здійснення біржових операцій та особливостей біржового ринку нафти та нафтопродуктів; 1 бал — за виконання практичної ситуації з арифметичними помилками, сформовані висновки носять не систематизований характер, що свідчить про задовільний рівень розуміння теоретичних основ біржового ринку, здійснення біржових операцій та особливостей біржового ринку нафти та нафтопродуктів;

Форми контролю	Шкала оцінювання
	0 балів – у випадку відсутності виконаної практичної ситуації, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувачів вищої освіти.
- опитування (передбачене по всіх темах)	2 бали – у випадку чіткої, повної відповіді з означеної теми та відповідей на додаткові питання по темі, що свідчить про високий рівень розуміння теоретичних основ біржового ринку, здійснення біржових операцій та особливостей біржового ринку нафти та нафтопродуктів. 1 бал - у випадку нечіткої відповіді з означеної теми та часткових неповних відповідей на додаткові питання по темі, що свідчить про достатній рівень розуміння теоретичних основ біржового ринку, здійснення біржових операцій та особливостей біржового ринку нафти та нафтопродуктів. 0 балів у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання.
- виконання тестів (передбачене по всіх темах)	2 бали – у випадку забезпечення 80-100 % правильних відповідей на тестові питання; 1 бал – у випадку забезпечення 79-31 % правильних відповідей на поставлені питання; 0 балів – у випадку правильних відповідей менше ніж 30 %.
- контрольна робота: 1 теоретичне питання (5 балів), 1 задача (10 балів), в кінці передбачено виконання підсумкової контрольної роботи - виставляється окремою позицією в журналі	5 балів - за теоретичне питання – у випадку повного та чіткого його розкриття, що свідчить про високий рівень розуміння теоретичних основ біржового ринку, здійснення біржових операцій та особливостей біржового ринку нафти та нафтопродуктів; 4 балів за кожне теоретичне питання – у випадку повного та нечіткого його розкриття, що свідчить про базовий рівень розуміння теоретичних основ біржового ринку, здійснення біржових операцій та особливостей біржового ринку нафти та нафтопродуктів; 3 бали за кожне теоретичне питання – у випадку повного та присутності декількох неточностей його розкриття, що свідчить про достатній рівень розуміння теоретичних основ біржового ринку, здійснення біржових операцій та особливостей біржового ринку нафти та нафтопродуктів; 2 бали – за кожне теоретичне питання у випадку неповного розкриття та окремих недоліків чи неточностей у відповіді на теоретичне питання, що свідчить про задовільний рівень розуміння теоретичних основ біржового ринку, здійснення біржових операцій та особливостей біржового ринку нафти та нафтопродуктів; 1 бал – у випадку наявності суттєвих недоліків у відповіді чи фрагментарному розкритті теоретичного питання, що свідчить про мінімальний рівень розуміння теоретичних основ біржового ринку, здійснення біржових операцій та особливостей біржового ринку нафти та нафтопродуктів; 0 балів – у випадку відсутності відповіді (правильної) на теоретичне питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу щодо біржового ринку, біржової торгівлі та особливостей біржового ринку нафти та нафтопродуктів 10 балів за виконання завдання – у випадку повністю правильної методики виконання, відсутності помилок та належного її оформлення, що свідчить про високий рівень володіння методичного інструментарію діагностики біржового ринку, зокрема ринку нафти та нафтопродуктів; 8-9 балів – у випадку наявності погрішностей при виконанні чи недоліків у оформленні завдання, що свідчить про базовий рівень володіння методичного інструментарію діагностики біржового ринку, зокрема ринку нафти та нафтопродуктів; 5-7 балів – у випадку наявності незначних помилок в методиці виконання завдання чи значної кількості помилок, що свідчить про достатній рівень володіння методичного інструментарію діагностики біржового ринку, зокрема ринку нафти та нафтопродуктів;

Форми контролю	Шкала оцінювання
	1-4 бали – у випадку наявності суттєвих помилок у виконання завдання, що свідчить про задовільний рівень володіння методичного інструментарію діагностики стану біржового ринку, зокрема ринку нафти та нафтопродуктів; 0 балів – у випадку відсутності рішення завдання.
- виконання завдань самостійної роботи (реферат) – здобувач вищої освіти повинен виконати один реферат за семестр	5 балів - у випадку коли робота відповідає всім критеріям щодо змісту та оформлення і здобувач вищої освіти здійснив її захист шляхом відповіді на всі питання викладача, що свідчить про високий рівень вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання даних та виявляти навички самостійної роботи; 4 бали - у випадку якщо питання розкриті не повністю, однак здобувач вищої освіти здійснив її захист шляхом відповіді на питання викладача, що свідчить про базовий рівень вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання даних та виявляти навички самостійної роботи; 3 бали – у випадку захисту роботи зі не значними недоліками в оформленні, не в повному обсязі змістовному розкритті теми, неповних відповідей на додаткові питання по темі реферату, що свідчить про достатній рівень вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання даних та виявляти навички самостійної роботи; 2 бали - у випадку захисту роботи зі значними недоліками в оформленні чи змісті, відсутності відповідей на додаткові питання по темі реферату та неповному розкриттю обраної теми, що свідчить про задовільний рівень вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання даних та виявляти навички самостійної роботи; 1 бал – у випадку подання роботи з істотними недоліками в змісті, невідповідності роботі існуючим вимогам щодо оформлення, відсутності орієнтування доповідача в означеному питанні, що свідчить про мінімальний рівень вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання даних та виявляти навички самостійної роботи; 0 балів – у випадку відсутності реферативної роботи, доповіді чи повної невідповідності реферативної роботи, доповіді вимогам щодо оформлення та змісту відповідно до одержаного завдання.